

Okruhy ke SZK z předmětu Pedagogika

Pro studijní obor Vychovatelství pro speciálně pedagogické instituce

1. Pedagogika jako věda

Vymezení pojmu pedagogika. Znaky pedagogiky jako vědy. Návaznost a přesah pedagogiky do ostatních vědních oborů, subdisciplíny pedagogiky. Společenský rozměr pedagogiky.

2. Výchova a vzdělávání jako základní pedagogické kategorie

Vymezení pojmu výchova a vzdělávání. Vzájemný vztah výchovy a vzdělávání. Obecná východiska výchovy (filozofická, psychologická, sociální, kulturně antropologická etc.). Vymezení obecných rysů výchovy. Cílenost a záměrnost ve výchově. Socializace a výchova.

3. Situační pojetí výchovy

Systémové pojetí výchovy. Přímé a nepřímé výchovné působení. Vliv osobně významných situací na další vývoj jedince. Specifika pedagogické situace. Interakce v pedagogické situaci.

4. Činitelé působící na formování osobnosti člověka

Rozvoj jedince jako výslednice vlivu různých podmínek. Člověk (genotyp, vrozené dispozice, fenotyp), prostředí, výchova. Vliv vývoje v prenatálním období na další vývoj dítěte. Saturace základních potřeb. Sociální identifikace. Vztah zrání, vývoj, učení.

5. Výchovně vzdělávací cíl, jeho vymezení, společenská podmíněnost.

Autenticita, vnitřní integrace a socializace jako obecný cíl výchovy. Individualizace a socializace. Jedinec jako subjekt a objekt výchovy. Pojetí cíle výchovy jako faktoru odrážejícího společenské potřeby.

6. Vliv výchovných a vzdělávacích cílů na volbu dalších pedagogických kategorií.

Cíle individuální a sociální. Cíle obecné, etapové, konkrétní. Proces konkretizace cílů výchovy. Vztah podmínek, cílů a prostředků výchovy. Dopad volby výchovně vzdělávacího cíle na volbu metod, organizačních forem a prostředků.

7. Výsledky výchovně vzdělávacího procesu a jejich hodnocení

Hodnocení. Význam hodnocení. Orientace v základních diagnostických aspektech hodnocení. Propojenost hodnocení s cíli, metodami, organizačními formami a prostředky při realizaci výchovně vzdělávacího procesu. Vztah cíle a výsledku. Funkce pozitivní a negativní zpětné vazby. Výchovný potenciál odměny a sankce. Výchovná funkce sebehodnocení. Vliv na sebezpojetí. Korekce a korektivní potenciál negativní sociální zkušenosti.

8. Hodnotový systém a morální vývoj jedince

Utváření hodnot a norem. Preference, hodnota, ego angažovanost. Hodnotový systém a hodnotová orientace, referenční rámec ega. Problematika subjektivity utváření hodnot. Interiorizace sociálních norem. Možnosti působení pedagoga v oblasti ovlivňování hodnotového systému osob, s nimiž pracuje.

9. Sebevýchova, základní cíl výchovného působení, výchova ke svobodě

Sebereflexe, sebepoznání, sebehodnocení, a sebevýchova. Dosažené vývojové období dítěte a jeho vliv na přijímání odpovědnosti. Vývojová stadia jedince a morální usuzování (Piaget, Kohlberg). Výchova ke svobodě a odpovědnosti.

10. Sociální skupiny a jejich vliv na utváření osobnosti jedince

Typologie sociálních skupin. Role, status, obliba a vliv v sociální skupině. Způsoby vedení sociální skupiny. Významné sociální skupiny v období periodizace vývoje jedince. Rodina, školní třída, vrstevnická skupina. Výchovná skupina a školní třída jako specifické sociální skupiny. Strategie práce s konkrétním typem sociální skupiny (včetně možností sanace rodiny). Koheze a kooperace. Základní pedagogická diagnostika v sociální skupině.

11. Pedagogická interakce ve výchovně vzdělávacím procesu

Interakce a komunikace. Percepční a komunikační chyby. Možnosti jejich eliminace. Pedagogická interakce a komunikace. Vliv pedagogického působení na interakci mezi pedagogem a dítětem. Preferenční postoje pedagoga k dítěti. Jejich příčiny a vliv na žákovu sebereflexi.

12. Motivace ve výchově

Funkce motivace v procesu výchovy. Zdroje motivace ke kultivaci a sebekultivaci jedince. Možnosti pedagoga ovlivňovat motivaci dětí k sebevýchově. Vytváření potřeby a schopnosti sebevzdělávání a sebevýchovy. Motivace k prosociálnímu jednání. Jednání a odpovědnost. Jedinečnost a konformita.

13. Problematika klimatu (psychosociálního nastavení) ve výchovné skupině a školní třídě.

Možnosti a limity pedagoga při ovlivňování klimatu (psychosociálního nastavení) sociální skupiny. Pozitivní ovlivňování klimatu v instituci specializované na:

- výchovu
- výchovu a vzdělávání
- trávení volného času,
- integraci na podkladě sociokulturního handicapu
- nápravu socializační odchylky (PPP, SVP, DD, DDŠ, VÚ)

-integraci na podkladě zdravotního, smyslového, psychického handicapu

14. Moderní rodina a její místo ve výchovně vzdělávacím procesu

Rodina jako primární socializační a výchovný činitel. Základní funkce rodiny. Rodinné strategie v přístupu k výchově dítěte. Rodina funkční, problémová, disfunkční a afunkční. Sanace rodiny. Role a status v rodině a jeho vliv na osvojování sociální generové role. Interakce a komunikace pedagoga s rodičem, východiska pro spolupráci. Problematika CAN.

15. Sociální kompetence

Sociální kompetence, jejich význam a metody jejich rozvoje v procesu socializace, osobnostní a sociální výchova a její možnosti v oblasti rozvoje soc. kompetencí, rozvoj sociálních kompetencí u sociálně znevýhodněných jedinců a skupin, možnosti dramatické výchovy v oblasti rozvoje soc. kompetencí.

16. Základy empirického výzkumu pedagogických jevů

Pojem výzkumného projektu, jeho komponenty. Kvalitativní a kvantitativní výzkum. Formulace problému, druhy hypotéz, způsoby výběru reprezentativního vzorku, operacionalizace hypotéz. Výzkumné metody a kriteria jejich volby pro řešení problému. Standardizace, validita, reliabilita a interpretace dat. Problematika přiměřeného vyhodnocování.

17. Zátěž a zátěžová situace, krize, krizová intervence

Stres, frustrace, deprivace. Negativní a pozitivní potenciál zátěže na jedince. Možné případy jejich vzniku v průběhu výchovně vzdělávacího procesu. Frustrační tolerance. Pedagogické možnosti zvyšování odolnosti jedince. Přiměřenost v závislosti na osobnostní dispozici jedince. Charakteristika náročné životní situace, krizové situace. Možnosti prevence jejich následků. Krizová intervence.

18. Problematika sociálně patologických jevů

Vymezení normality, deviace, patologie. Charakteristika sociálně patologických jevů. Nejčastější porušování sociálních norem v období procesu výchovy a vzdělávání. Multifaktoriální pojetí sociálně patologických projevů dítěte (etiologie). Negativní projevy dítěte v závislosti na věku, sociální zdatnosti a čase. Projevy na úrovni poruchy chování a porucha chování dle MKN-10. Možná opatření od běžné intervence pedagoga po zákon 109/2004.

19. Prevence v oblasti sociálně patologických jevů

Primární, sekundární a terciální prevence, specifická a nespecifická prevence. Nové trendy v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Sociálně patologické jevy ve specifickém prostředí (zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, věznice, sociálně vyloučené lokality). Pomoc obětem sociálně patologických jevů.

20. Systém pedagogicko-psychologického poradenství

Charakteristika poradenských pracovníků v rámci školy: výchovný poradce, speciální pedagog, školní psycholog, preventiva. Náplň jejich činnosti, limity jimi poskytované intervence. Legislativa.

Charakteristika poradenských institucí: pedagogicko psychologická poradna, speciálně pedagogická centra, střediska výchovné péče. Náplň jejich činnosti, limity jimi poskytované intervence. Legislativa.

21. Instituce náhradní výchovné péče

Náhradní výchovná péče. Specifika vzdělávání a péče v jednotlivých typech zařízení. Soustava školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče. Specifika trávení volného času dětí v těchto zařízeních, péče o jedince opouštějící zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

22. Metody práce v oblasti interkulturní výchovy a vzdělávání

Charakteristika metod interkulturního vzdělávání (multikulturní výchovy) - herní metody, dramatizace, situačních metody, diskuse, brainstorming, beseda, interkulturní dílny, možnosti vytváření pozitivního sociálního klimatu v národnostně, etnicky či nábožensky heterogenních skupinách, rozvoj schopností kritického myšlení, interkulturní komunikace a kooperativního řešení konfliktů.

23. Výchova a vzdělávání prostřednictvím působení v oblasti volného času

Pojem volný čas, vývoj volného času. Výchova pro volný čas, zdravý životní styl. Možnosti seberealizace a sebevýchovy. Volný čas jako významný faktor procesu výchovy a vzdělávání. Volný čas jako kvalita života, rozvoj osobnosti a zájmů.

24. Výchova prostřednictvím volnočasových aktivit

Volnočasové aktivity a činnosti ve vztahu k věku, pohlaví, vzdělání, druhy a jejich funkce. Volný čas a kultura, vliv kultury a tradice na trávení volného času dětí, mládeže, dospělých. Zařízení pro volnočasové činnosti, organizace profilující se v oblasti volného času a jejich charakteristika, nové trendy a metody v oblasti pedagogiky volného času.

25. Kompenzační, integrační a preventivní funkce volného času

Kompenzační funkce volnočasových aktivit, v náročných (obtížných) životních situacích dětí a dospělých. Integrační volnočasové aktivity a programy pro postižené děti, mládež, dospělé. Preventivní funkce volnočasových činností ve vztahu k věkovým a sociálním skupinám. Specifická volnočasová zařízení. Nízkoprahová a komunitní centra, jejich specifika, cíle.

26. Média a masová komunikace

Média a jejich funkce, formování přístupu k médiím, mediální gramotnost a její vytváření fenomén diváctví, televizní násilí, fenomén Internet, specifika vlivu médií na děti, dospívající, dospělé a osoby staršího věku, využití médií v práci sociálního pedagoga.

Doporučená literatura a zdroje:

BLÍŽKOVSKÝ, B. *Systémová pedagogika*. Ostrava: Amosium servis 1992.

ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-534-3.

HAVLÍK, R., KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-635-7.

HRABAL, V. *Pedagogicko psychologická diagnostika žáka*. Praha: SPN 1989. ISBN 80-04-22149-1.

KRAUS, B., et al. *Člověk - prostředí - výchova : K otázkám sociální pedagogiky*. 1. vyd. Brno : Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní : Rádcí pro rodiče a vychovatele*. 1. vyd. Praha : Portál, 1994. ISBN 80-85282-83-6.

MATOUŠEK, O. - KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha : Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2.

MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2. rozš. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN 80-85850-24-9.

MÜHLPACHR, P. *Sociální patologie*. Brno: PedF MU, 2001.

PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 1999.

PELIKÁN, Jiří. *Výchova jako teoretický problém*. 1. vyd. Ostrava : Amosium servis, 1995. ISBN 80-85498-27-8.

PELIKÁN, J.. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, ISBN 80-7184-569-8.

PIAGET, J., INHELDEROVÁ, B. *Psychologie dítěte*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-146-0.

ŘÍČAN, P. *Dětská klinická psychologie*. Praha : Grada publishing, 2000. ISBN 80-7169-512-2.

SPOUSTA, V. *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno: MU, 1996.

SVOBODA, Z., PYŠNÁ, J. *Komplexní pojetí sociálních služeb jako efektivní intervenční model v sociálně vyloučených lokalitách*. In: KOL. AUT. *Multidisciplinární přístupy pomáhajících profesí*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2007, s. 166 – 177. ISBN 978-80-7044-858-8

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-214-9.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0

VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. a kolektiv. *Pedagogika pro učitele*. 1. vyd. Praha : Grada, 2007. 404 s. ISBN 978-80-247-1734-0.

Okruhy ke SBZ z předmětu Pedagogika volného času

Pro studijní obor Vychovatelství pro speciálně pedagogické instituce

1. Význam volného času při formování jedince.

Volný čas jako pedagogická kategorie. Problematika volného času z dalších vybraných hledisek (psychologické, zdravotně-hygienické, sociálně-psychologické, ekonomické, politické apod.).

2. Vývoj výchovy ve volném čase

Pojetí v kontextu historického vývoje a společenských a ekonomických změn: práce, pracovní doba, volný čas. Postupné vnímání volného času od negace pracovního času, tj. prostoru pro regeneraci a odpočinek až k vnímání svébytného obsahu a cíle volného času a jeho úlohy při rozvoji osobností jedince. Podmínky a příčiny vzniku organizací působících ve volném čase (Sokol, YMCA, Orel a další). Jejich pozice a úloha v současnosti.

3. Mezinárodní volnočasové aktivity mladé generace.

Charakteristika mezinárodních organizací pracujících s dětmi, mládeží a dospělými ve volném čase, charakteristika obsahu a forem jejich činnosti. Charta výchovy pro volný čas.

4. Vzdělávání a výchova pro volný čas. Volný čas a životní styl.

Zdravý životní styl, sebevýchova, seberealizace. Volný čas jako jedna z determinant kvality života. Rodinná výchova a životní styl rodiny, možnosti pedagogického ovlivňování životního stylu jedince, popř. rodiny.

5. Vliv sociální skupiny na výchovu ve volném čase

Rodina, vrstevnická skupina, škola a jejich úloha při formování jedince prostřednictvím jeho aktivit ve volném čase. Vliv těchto skupin na preference při výběru aktivit a na jejich realizaci v závislosti na věku dítěte. Vliv těchto sociálních skupin na naplňování cílů jedince. Možný negativní vliv sociální skupiny na jedince a jeho vztah k trávení volného času.

6. Výchova mimo vyučování.

Funkce výchovy mimo vyučování. Školská zařízení pro výchovu mimo vyučování, jejich funkce, druhy a obsah činností, pracovníci, dokumentace. Zájmová a seberealizační činnost, komercializace volného času.

7. Faktory determinující volný čas a jeho využívání.

Rodina, škola, instituce a organizace, vrstevnické skupiny, média aj. Ohrožení z nedostatku nebo nadbytku volného času, socializační funkce využívání volného času, vliv vrstevníků v této oblasti. Vrstevnické vztahy v oblasti volného času a výchovy mimo vyučování. Možnosti diagnostiky sociálních vztahů uvnitř vrstevnické skupiny a možnosti jejich pedagogického ovlivňování.

8. Vymezování cíle v pedagogice volného času

Výchova jako cílená a záměrná činnost. Volba reálného cíle jako podmínka úspěšné výchovy. Strukturace cílů. Pedagogika volného času a autentická vnitřně integrovaná a socializovaná osobnost. Dosažené vývojové období jedince jako jeden z faktorů při volbě cíle.

9. Metody a organizační formy aplikovatelné při realizaci výchovy ve volném čase.

Volba přiměřené metody výchovy na podkladě stanoveného cíle. Volba přiměřené organizační formy výchovy na podkladě stanoveného cíle. Alternativní a aktivizující postupy aplikovatelné v PVC.

10. Volba obsahu ve výchově prostřednictvím volného času

Volba obsahu v závislosti na dosahování cíle. Volba obsahu v závislosti na věku dítěte. Volba obsahu v závislosti na typu instituce poskytující službu v oblasti volného času. Volba obsahu v závislosti na volbě cíle.

11. Možnosti evaluace v prostředí pedagogiky volného času

Typy hodnocení. Hodnocení jako prostředek výchovy. Funkce hodnocení. Cíle hodnocení. Specifika hodnocení v prostředí pedagogiky volného času. Způsoby poskytování zpětné vazby (jako specifického cíle hodnocení) v závislosti na dosaženém vývojovém období dítěte.

12. Rizika spojená s neadekvátním využíváním volného času.

Sociálně patologické jevy, možnosti prevence sociálně patologických jevů v oblasti volného času a výchovy mimo vyučování, preventivní výchovné programy v oblasti volného času.

13. Preventivně výchovná péče, ústavní a ochranná výchova.

Školská zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, specifika využívání volného času v zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Další formy náhradní rodinné péče a aplikace metod pro aktivní využívání volného času. Rozdělení vázaného a volného času ve zmíněných zařízeních.

14. Nízkoprahová (volnočasová) zařízení pro děti a mládež.

Charakteristika, obsahová náplň činnosti, cílové skupiny, organizace činností, sociální práce s klienty v nízkoprahových zařízeních.

15. Integrovaní volnočasové aktivity a programy pro zdravotně postižené děti, mládež a dospělé.

Organizace zabývající se touto cílovou skupinou v oblasti volného času. Volnočasové aktivity s možností zapojení zdravotně handicapovaných dětí, mládeže i dospělých spolu s intaktní populací. Volnočasové aktivity u seniorů, jejich možnosti, specifika.

16. Volný čas v kontextu sociokulturních podmínek.

Vliv kultury, náboženství a tradic na trávení volného času dětí, mládeže a dospělých. Možná specifika využívání volného času v kontextu sociokulturních a socioekonomických specifík (subkultury, podmínky sociálně vyloučených lokalit apod.) Možnosti trávení volného času dětí a mládeže ze sociálně znevýhodněného prostředí. Odraz sociokulturních specifík lokality (obce, města) ve školním vzdělávacím programu a jeho vazba na výchovu mimo vyučování.

17. Duševní hygiena ve výchově mimo vyučování.

Význam duševní hygieny pro osobnost jedince. Formy a obsah odpočinkových a rekreačních aktivit a jejich zařazení do režimu dne. Vliv sociálního statusu jedince na jeho volbu relaxačních aktivit.

18. Dětská hra.

Věk dítěte jako determinanta podoby dětské hry. Psychologické, pedagogické a sociální aspekty dětské hry. Zážitkové aktivity dospívajících jako analogie dětské hry. Aplikace dětské hry v oblasti volného času.

19. Zájmové činnosti jako součást výchovy a vzdělávání mimo vyučování.

Oblasti, funkce a organizace zájmových činností. Metody zájmových činností z hlediska věku (u dětí, mládeže, i dospělých), zaměření zájmu a možností. Vyhledávání a rozvoj talentovaných dětí. Charakteristika zařízení, která rozvíjí talent a vyhraněné zájmy dětí.

20. Provázanost procesu učení s oblastí výchovy mimo vyučování.

Komparace s vyučovacím procesem ve škole, funkce vychovatele v procesu učení a v oblasti výchovy mimo vyučování. Příprava na vyučování ve výchově mimo vyučování, její obsah, metody a formy.

21. Pedagogická interakce při výchově prostřednictvím aktivit volného času

Interakce a komunikace. Percepční a komunikační chyby. Možnosti jejich eliminace. Pedagogická interakce a komunikace. Vliv pedagogického působení na interakci mezi pedagogem a dítětem. Preferenční postoje pedagoga k dítěti. Jejich příčiny a vliv na žákovu sebereflexi.

22. Volný čas a média, informační technologie, jejich funkce, úloha rodičů a pedagogů.

Rizika spojená s neadekvátním užíváním médií. Rozvoj mediální gramotnosti v oblasti volného času a výchovy mimo vyučování.

23. Neziskové organizace a další subjekty pracující s dětmi, mládeží i dospělými ve volném čase (NNO, občanská sdružení, církve apod.).

Charakteristika vybraných organizací z této oblasti, jejich činnost, specifika, posuzování kvality, financování.

24. Charakteristika specifických přístupů v pedagogice volného času.

Animace, zážitková pedagogika, zátěžová pedagogika, streetwork, peer programy, Outward Bound. Návrhy konkrétních možností, podmínek, činnosti v kontextu s konkrétní cílovou skupinou.

25. Legislativní rámec činnosti institucí a organizací pro volný čas a výchovu mimo vyučování, platné právní normy.

Ekonomické podmínky a financování institucí a organizací pro volný čas a výchovu mimo vyučování, jejich optimální materiální vybavení, prostory. Návrh případové studie koncipování, vybavení a možností financování provozu střediska pro volný čas.

Doporučená literatura a zdroje:

Akademie pro studium volného času. On-line publikace na domovské stránce www.eas.nalberta.ca/elj/als.cz

BLÍŽKOVSKÝ, B. *Systémová pedagogika*. Ostrava: Amosium servis, 1992.

HÁJEK, B. *Vybrané předpisy k činnosti dětí a mládeže*. Praha: IDM, 1993.

HANZOVÁ, M., KREMLÍČKOVÁ, M., KODÝM, M. *Práva a povinnosti našich dětí*. Praha: Victoria Publishing, 1995.

HERMOCHOVÁ, S. *Hry pro život 1., 2.* Praha: Portál, 1994.

HOFBAUER, B. *Zařízení volného času dětí a mládeže*. Praha: IDM, 1992.

KŘIVOHLAVÝ, J., MAREŠ, J. *Komunikace ve škole*. Brno: MU, 1995.

KŘIVOHLAVÝ, J. *Jak zvládnout stres*. Praha: Avicenum, 1994.

KŘIVOHLAVÝ, J. *Povídej, naslouchám*. Praha: Avicenum, 1994.

MATĚJČEK, Z. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha, Portál 1994.

MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 2003.

PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2002. (3. aktualizované vydání)

PIKE, G., SELBY, D. *Globální výchova I, II*. Praha: Portál, 1994, 2001.

ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. *Krotíme obrazovku*. Praha: Portál, 1995.

SPOUSTA, V. a kol. *Metody a formy výchovy ve volném čase*. Brno, MU 1996.

SPOUSTA, V. a kol. *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno: MU, 1994.

Úmluva o právech dítěte. Praha: Výbor pro lidská práva, 1991.

WARD, P., ADAMS, S., LEVERMORE, J. *Jak se připravovat na práci s mládeží*. Praha, Portál 1997

VÁŽANSKÝ, M., SMĚKAL, V. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Pajdo, 1995.

Zákon 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a preventivní výchovná péče ve školských zařízeních ve znění pozdějších předpisů

www.epolis.cz

www.varianty.cz

Okruhy ke SBZ z předmětu Speciální pedagogika

Pro studijní obor Vychovatelství pro speciálně pedagogické instituce

1) Speciální pedagogika jako vědní obor, vymezení předmětu, vztah speciální pedagogiky k dalším vědním oborům. Vztah k pedagogice, psychologii, medicínským oborům, k sociologii. Současné trendy speciální pedagogiky.

2) Charakteristika jednotlivých subdisciplín speciální pedagogiky (somatopedie, etopedie, psychopedie, oftalmopedie, surdopedie, logopedie). Vývoj postoje společnosti vůči znevýhodněným spoluobčanům.

3) Klasifikace handicapů. Pojetí normy a normality. Etiologie poruch a handicapů.

4) Školní a společenská integrace handicapovaných, speciální výchovné, vzdělávací a poradenské instituce. Materiální, technické, a personální otázky integrace handicapovaných. Legislativní podpora integrace.

5) Speciálně pedagogická diagnostika. Základní metody speciální pedagogiky. Diagnostické metody. Metody speciálně pedagogické praxe.

6) Přehled nejčastějších somatických a smyslových postižení a jejich prognóza. Psychosociální problémy žáka, rodiny a školy spojené se somatickým postižením nebo nemocí.

7) Dětská mozková obrna. Stavby po DMO. Vybraná neurologická onemocnění. Specifika edukace žáků se záchvatovitými onemocněními.

8) Možnosti edukace a rozvoje zdravotně znevýhodněných. Instituce a druhy škol pro vzdělávání a výchovu tělesně postižených. Integrace somaticky a smyslově handicapovaných do běžných škol a problematika jejich společenské seberealizace

9) Mentální retardace, vymezení poruchy, příčiny vzniku, klasifikace, hodnocení (kvalitativní a kvantitativní).

10) Charakteristika jednotlivých stupňů mentální retardace. Popis klinických znaků. Psychické procesy a jejich vývoj u mentálně retardovaných. Vnímání, myšlení, paměť.

11) Možnosti edukace a rozvoje mentálně retardovaných. Proces učení, odlišnosti od normální populace. Rodinná výchova. Současný školský výchovně vzdělávací systém pro mentálně retardované. Ústavní péče. Systém ústavní péče. Složky ústavní výchovy. Formy výchovné práce.

12) Downův syndrom. Specifika práce s jedinci s Downovým syndromem.

13) Specifické vývojové poruchy učení, definice, charakteristiky vybraných nejfrekventovanějších poruch učení. Příčiny vzniku, možnosti eliminace. Lehká mozková dysfunkce.

14) Školní zralost a úspěšnost. Orientační test školní zralosti. Příčiny školní neúspěšnosti.

15) Pervazivní vývojové poruchy. Autismus, vymezení pojmů, etiologie. Obecná charakteristika platná pro jednotlivé syndromy. Problematika edukace a seberealizace osob s autismem.

16) Etopedie, vymezení, základní pojmy, předmět zkoumání, cíle a úkoly etopedie. Etiologie poruch chování, jejich klasifikace. Faktory (biologické, psychologické a sociální) zvyšující pravděpodobnost rozvoje.

17) Psychické a sociální aspekty poruch chování. Disociální, asociální, antisociální poruchy chování, poruchy chování vyplývající z psychických poruch a onemocnění.

18) Vývojové poruchy chování a emocí v dětském věku a v období dospívání.

19) Závislostní chování. Zneužívání psychoaktivních látek. Návykové a impulzivní poruchy.

20) Delikvence. Příčiny vzniku a rozvoje delikventního chování. Možnosti práce s delikventními jedinci. Resocializace, otázka edukace a společenské seberealizace. Ústavní a ochranná výchova.

21) Sociokulturní handicap a škola. Výchova a vzdělávání minorit, etnik. Adaptace imigrantů, hlavní psychosociální problémy v rámci školy.

ZÁKLADNÍ LITERATURA:

FISCHER,S., ŠKODA,J. Speciální pedagogika. Edukace a rozvoj osob se somatickým, psychickým a sociálním znevýhodněním. Praha: TRITON, 2008.

DOPORUČENÁ LITERATURA:

FISCHER,S., ŠKODA, J. Základy speciální pedagogiky. Ústí nad Labem: UJEP, 2007.

KÁBELE, F., ET AL. Somatopedie. Praha: Karolinum, 1993.

MATĚJČEK, Z. Dyslexie. Specifické poruchy čtení. Jinočany: H&H, 2007.

MATOUŠEK, O.KROFTOVÁ, A. Mládež a delikvence. Praha: Portál 2003.

NEŠPOR, K. Návykové chování a závislost. Současné poznatky a perspektivy léčby. Praha: Portál, 2000.

PIPEKOVÁ, J. A KOL. Kapitoly ze speciální pedagogiky. Brno: Paido, 2006.

SOVÁK, M. ET AL. Defektologický slovník. Praha: SPN, 1984.

ŠVARCOVÁ, I. : Mentální retardace. Praha: Portál, 2003.

VÁGNEROVÁ, M. Psychopatologie pro pomáhající profese, variabilita a patologie lidské psychiky. Praha: Portál, 2004.

VÍTKOVÁ, M. Integrativní speciální pedagogika. Brno: Paido 2004. ZVOLSKÝ, P. Speciální psychiatrie. Praha: Karolinum ,2001.